

Het PlattelandsParlement in Nederland

NETWERK BULLETIN

Nr. 16 ■ mei 2005

Nationaal plattelandsbeleid

Na een vorig bulletin met vooral verhalen uit de praktijk besteden we deze keer aandacht aan wat taaiere materie: nationaal plattelandsbeleid.

We zitten midden in de ontwikkeling van het nieuwe Europese plattelandsbeleid voor de periode 2007-2013. De nieuwe kaderverordening voor het tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP-2) is redelijk definitief. In vele gebieden wordt actief meegedacht over de rol van Leader daarin. Hoe zorgen we ervoor dat de waardevolle Leader-ervaringen en de benadering worden ingepast in het nieuwe plattelandsbeleid?

Daarnaast zijn we met elkaar hard op zoek naar nieuwe inspirerende voorbeelden van de gebiedsgerichte aanpak. Hoe komen we tot nieuwe vormen van gebiedssturing door overheden, met meer zeggenschap van lokale actoren? U leest meer hierover in het artikel over voorlopers gebiedsverantwoordelijkheid.

Tenslotte ook aandacht voor het PlattelandsParlement. Er is heel veel belangstelling voor dit initiatief. Lees de column van Tweede Kamerlid Joanneke Kruisen er maar op na.

PlattelandsParlement bundelt de krachten van het platteland

Nederland is sinds het eerste kabinet Balkende driftig op zoek naar de manier waarop het vertrouwen van de Nederlandse burger in de overheid hersteld kan worden. De burger die zich vaak niet begrepen voelt door de overheid, of sterker nog, die het idee heeft dat de overheid helemaal geen rekening houdt met de problemen die hij ervaart.

De overheid is sinds enige tijd op zoek naar nieuwe methoden om de stem van de burger te laten doorklinken in overheidsbeleid. Zij vindt dat we als burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben. Er is een duidelijke wens om te werken aan een Nederland met minder regels en een andere vorm van toezicht.

Aandacht voor het platteland

De aandacht voor de stem van de burger is echter wel erg stedelijk gericht, en dan vooral gericht op de problemen die zich afspelen in de grote steden. De focus op de steden gaat ten koste van aandacht voor de ontwikkelingen die momenteel gaande zijn op het platteland. Want ook het platteland heeft te maken met de nodige problemen. Problemen van een geheel andere aard, maar die wel het voortbestaan van het huidige platteland bedreigen. Hoe houden we de landbouwsector in stand? Hoe houden we het platteland groen en open, hoe zorgen we ervoor dat een dorp of regio beschikt over de noodzakelijke voorzieningen en hoe behouden we zowel de jongeren als de ouderen voor het platteland?

Dit zijn vraagstukken waarvoor de overheid het platteland slimme regels en instrumenten moet aanreiken.

Om te benadrukken hoe belangrijk deze instrumenten en regels zijn wordt het tijd voor de plattelandsbewoners om te laten zien hoe actief zij al zijn om met elkaar het platteland vitaal en dynamisch te ontwikkelen. De overheid moet getoond worden welke oplossingen burgers zelf hebben bedacht en tegen welke problemen zij daarbij oplopen. Omdat er echt iets moet veranderen op het platteland vinden het Nationaal Netwerk Plattelandsontwikkeling / Leader+ netwerk en de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) het belangrijk dat plattelandsbewoners in een directe dialoog met leden van de Tweede Kamer spreken:

Een *PlattelandsParlement!*

Gebiedsverantwoordelijkheid

In opdracht van het ministerie van LNV hebben beide genoemde organisaties een verkenning gedaan naar de verwachtingen en de mogelijke meerwaarde van een PlattelandsParlement. Een belangrijke conclusie daarvan is dat het Parlement gezien moet worden als een groeimodel, als een beweging gericht op verandering. Met als belangrijkste veranderingsrichting het maximaliseren van de verantwoordelijkheid en zeggenschap van de burger.

In de 28 Leadergebieden in Nederland wordt al jaren gewerkt vanuit de eigen gebiedsverantwoordelijkheid. Ook in de

INHOUD

- ▶ PlattelandsParlement bundelt de krachten van het platteland 1
- ▶ Bestuurlijke vernieuwing en een vitaal platteland 2
- ▶ POP en plattelandsbeleid 3
- ▶ De voorlopers: proeftuinen voor vernieuwing 3
- ▶ Nieuws van het netwerkteam 4

Mooi Nederland

Bestuurlijke vernieuwing en een vitaal platteland

Nederland weer mooi! Een paar weken geleden mocht ik bij de uitreiking zijn van dit prachtige boek. Een kijkboek om te genieten hoe prachtig het platteland van Nederland is. Maar ook een waarschuwing, want dit platteland blijft niet van zichzelf mooi. Geschreven door iemand die als activist heeft geleerd hoe belangrijk samenwerken is en nu een vurig pleidooi houdt voor een hechte samenwerking tussen beheerders en gebruikers van het landelijk gebied en politici.

Er verandert momenteel veel op het platteland. Boeren die hun bedrijf niet meer kunnen voortzetten, schaalvergroting, een grotere druk op de open ruimte vanuit het stedelijke gebied, nieuwe vormen van dienstverlening. Maar er is ook een enorme drang tot bestuurlijke vernieuwing, van gekozen burgemeester tot een nieuw kiesstelsel. De vraag is natuurlijk of al die bestuurlijke vernieuwing de mensen die zich inzetten voor een vitaal platteland ook dichterbij de politici en bestuurders brengt?

Binnen het huidige kiesstelsel kan al veel om de kiezer en de gekozene dichterbij elkaar te brengen. Maar waar het uiteindelijk om draait is mensenwerk. Wat voor een kiesstelsel je ook hebt en of de burgemeester nou wel of niet door de burgers gekozen wordt, het gaat er om of deze gekozene wil investeren in een relatie met zijn kiezers en de verschillende belangen helder en zichtbaar kan afwegen.

Om een voorbeeld te geven, stankcirkels zijn soms een belemmering om woningen voor starters te bouwen op het platteland. Maar iedereen die op dat platteland woont of er regelmatig komt weet dat het platteland zo zijn eigen geuren heeft. Daarom hebben we eind april in de Tweede Kamer gedebatteerd over de interim-wet Stad en Milieu waarbij we het mogelijk maken om in bijzondere gevallen af te kunnen wijken van bepaalde milieuregels. Zo wordt het mogelijk om te werken aan een vitale bevolkingsopbouw waar ook voor starters

op de woningmarkt een plek is of voor ouderen met een zorgvraag. Want voor een leefbaar platteland is het van cruciaal belang dat er een vitale bevolkingsopbouw is. Zo proberen we hier in Den Haag iets te doen aan knelpunten in de kleine kernen.

Bestuurders die durven los te laten en durven te vertrouwen op de inbreng van hun burgers boeken vaak veel succes. Er zijn prachtige voorbeelden in Brabant waar in de Kempen een kopersvereniging goedkoop grond van de gemeente kon kopen om daar starterswoningen te bouwen. Een ander voorbeeld is het Kulturhus in Manderveen waar bijna het hele dorp meehielp bij de opbouw. Of op het eiland Tholen waar de woningcorporatie met een goudenpuntensysteem voor goede huurders die netjes op tijd hun huur betaalden en geen overlast veroorzaakten korting bedong bij de lokale middenstand die daardoor weer een perspectiefvoller bestaansrecht kreeg.

Tot slot, het voorstel om op 8 oktober 2005 een PlattelandsParlement te organiseren. Dit parlement is er op gericht om de samenwerking en de communicatie tussen vele plattelandsbetrokkenen uit het hele land te bevorderen. Dat vind ik een prachtig voorbeeld van bestuurlijke vernieuwing zonder dat het nodig is om allerlei constituties omver te gooien. Op een relatief eenvoudige wijze wordt een platform gecreëerd waar uitwisseling van kennis en ideeën tussen beleid en praktijk en tussen overheden en burgers kan plaatsvinden. Ik ben er in ieder geval bij op 8 oktober!

Joanneke Kruijssen
Tweede-Kamerlid voor de
Partij van de Arbeid
Lid van Tweede-
Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit
www.joannekekruijssen.pvda.nl

ruim 1000 dorpen die zijn aangesloten bij de LVKK is men zich bewust van deze kracht en wil men (gebieds)verantwoordelijkheid nemen. Deze kennis en ervaringen moeten worden overgebracht naar Den Haag.

Het PlattelandsParlement

Het eerste PlattelandsParlement in Nederland zal op 8 oktober 2005 in Voorthuizen plaatsvinden. Het wordt een bijeenkomst tussen met name bewoners uit de 28 Leadergebieden en de achterban van de LVKK, met een aantal leden van de Tweede Kamer. Voor het succes van het eerste PlattelandsParlement zijn we afhankelijk van de onderwerpen die de plattelandsbewoners aandragen. Het programma van de dag wordt inhoudelijk bepaald door de stem van het platteland!

Het Parlement zal bestaan uit twee onderdelen. Ten eerste zal er een 'markt' zijn van workshops waar verschillende voorbeeldprojecten uit het gehele land worden gepresenteerd. Dit is dé plek waar burgers en leden van de Tweede Kamerleden elkaar kunnen ontmoeten en waar het uitwisselen van ervaringen centraal staat. Vervolgens zal in het middagdeel van de dag op basis van de resultaten uit de workshops en werkgroepen plenair een debat plaatsvinden met leden van de Tweede Kamer. Op basis van de gegeven beleidssignalen kunnen beloftes worden gemaakt en onderwerpen een plek op de politieke agenda krijgen.

Rural Parlement in Zweden: een groot succes!

OPROEP

Wilt u dat een thema of knelpunt tijdens het PlattelandsParlement wordt besproken en op de agenda van politiek Den Haag komt? Of werkt u op lokaal niveau aan een goed project en wilt u dat graag aan anderen laten zien? Neem dan contact op met het Netwerk Plattelandsontwikkeling. Wij hebben uw hulp hard nodig!

Meer informatie bij het Netwerk Plattelandsontwikkeling of bij het LVKK. Zie ook de websites van beide organisaties, waar ook de resultaten van de voorverkenning te vinden zijn.

[Carla Aponno-Kootstra](http://CarlaAponno-Kootstra)

POP-2 en plattelandsbeleid

Het Plattelandsprogramma voor 2007 - 2013 is beschreven in een nieuwe Kaderverordening Platteland. Het programma zal worden gefinancierd uit één nieuw fonds, het zogenaamde Plattelandsfonds. LEADER+ is hierin 'gemainstreamd', met andere woorden 'ingepast' in het nieuwe PlattelandsOntwikkelingsProgramma, het POP-2. Hoe ziet die nieuwe Kaderverordening eruit?

Vier assen

In grote lijnen zijn drie hoofddoelstellingen in de KAVO uitgewerkt in drie afzonderlijke maatregelen, de prioritair assen. In de eerste as staat verhoging van de concurrentiekracht van de landbouwsector centraal. As 2 focust op verbetering van milieu en platteland door steun voor gebiedsbeheer. In As 3 ligt het accent op leefbaarheid van plattelandsgebieden en het bevorderen van verbreding van economische activiteiten. De LEADER - benadering, 'het bottom up ontwikkelen en uitvoeren van lokale ontwikkelingsstrategieën', is als een meer 'procesmatige' doelstelling opgenomen in een vierde as.

Deze laatste as heeft vooral vorm gekregen in de sfeer van randvoorwaarden: er is geld beschikbaar voor het oprichten van LAGs, het opstellen van Ontwikkelingsplannen, voor een Nationaal Plattelandsnetwerk en voor het smeden van samenwerkingsverbanden. Inhoudelijk dienen projecten wel te passen binnen een of meerdere maatregelen uit as 1, 2 of 3, ook binnen deze LEADER - as.

Accent per land vrij te bepalen

De structuur van het nieuwe programma volgt op hoofdlijnen het bestaande POP en is erg gericht op de landbouw: structuurversterking, ondernemersprogramma, keteninnovatie, gebiedsbeheer door boeren. Financieel is het nieuwe programma wat minder 'krachtig' dan het gezamenlijke POP en LEADER+ in de huidige planperiode. Er komt naar verwachting circa € 80 Mio per jaar naar Nederland. Ter vergelijking: het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) heeft een omvang van ca. € 700 Mio per jaar.

Interessant is dat de EU ruimte wil creëren voor de uitvoering van alle vier bovengenoemde onderdelen. Dit is geconcretiseerd doordat er een minimumpercentage is verbonden aan elke as en wel: as 1: 15%, as 2: 25%, as 3: 15% en as 4: 7%. Hiertegen is door veel landen (vooral de grotere) weerstand gezeten, maar het lijkt er op dat Brussel vasthoudt aan de eis van de minimumpercentages. Opgeteld betekent dit dan ook dat er circa 40% aan 'vrije ruimte' overblijft. Deze kan - mits passend binnen de Kaderverordening - vrij worden ingevuld.

Nederland en het POP

In het Europa van de 25 landen is Nederland een kleintje. De typisch Nederlandse problematiek van landbouwgebieden onder stedelijke druk en de focus op verbreding en nieuwe economische dragers is, zeker gezien vanuit de Europese plattelandsproblematiek, een echt Nederlands en

dus lokaal probleem.

Dat neemt niet weg dat er in principe binnen POP2 voldoende vrije keuzeruimte voor Nederland overblijft om zijn eigen plattelandsbeleid door te voeren. In theorie zou Nederland de resterende 40% van het budget in kunnen zetten voor de assen 3 en 4. Hierdoor zou de typisch Nederlandse gebiedsgerichte aanpak verder gebracht kunnen worden en de succesvolle LEADER - aanpak gecontinueerd.

Gebiedsgerichte projecten en een bottom-up aanpak resulteren in een grote betrokkenheid en elan bij bewoners en gebiedsorganisaties, en in een sterkere eigen identiteit en leefbaarheid van het gebied. Dit is van groot belang voor draagvlak voor het toekomstig (plattelands)beleid.

Er zijn echter meer belangen. Het Ministerie van LNV wil de POP gelden vooral inzetten voor as 2 (Gebiedsbeheer en Ecologische Hoofdstructuur), terwijl veel provincies ook fors in willen zetten op as 1 (verbetering van de concurrentiepositie boeren en het ondernemersprogramma). Het zal lef en gezamenlijke verantwoordelijkheid vragen om het POP Nederland daadwerkelijk te gebruiken voor een stimulering van plattelandsbeleid dat aansluit bij de noodzakelijke veranderingen en mogelijkheden op regionaal of lokaal niveau!

Peter Laan

De voorlopers: proeftuinen voor vernieuwing

Samen met Habiforum is het Netwerk Plattelandsontwikkeling begonnen aan een ambitieus project, het Proeftuinplan Voorlopers. We hebben er al eerder over bericht, en inmiddels is er een aantal stappen gezet.

De kern van het idee is dat er naar onze mening een goede impuls nodig is om te komen tot nieuwe manieren van gebiedssturing door overheden, en nieuwe vormen van zeggenschap voor lokale actoren. Het project biedt aan een aantal gebieden de mogelijkheid om behoorlijk vergaand te experimenteren met vormen van gebiedsverantwoordelijkheid, in zogenaamde 'proeftuinen'. Daarnaast is er een landelijke 'leertuin', waarin van de ervaringen en leer- dan wel knelpunten kan worden geleerd.

Doel is dat er eind 2006 betrouwbare sturingsvormen voor plattelandsbeleid beschikbaar zijn, die vanuit de mensen werken. De "andere overheid" heeft waardevolle gesprekpartners nodig, die deze overheid aankunnen! Daarom zijn er goede inspirerende voorbeelden nodig.

Uitgangspunt is dat het meest effectief geleerd wordt in de praktijk. Er wordt gewerkt met voorlopergebieden die al initiatief tonen. De grote diversiteit aan voorlopergebieden biedt een prachtige kans om snel in de praktijk te leren welke soorten van gebiedssturing goed werken.

Voorlopers: een sprong in het diepe?

Op dit moment lopen er al verschillende trajecten. In de Provincie Fryslân bijvoorbeeld buigt men zich over de vraag hoe om te gaan met de combinatie van de top-down aanpak (in de vorm van Rijks- en provinciale doelen zoals in het ILG) en de bottom-up aanpak van de bestaande Plattelandsprojecten. De gebiedsgerichte aanpak gebeurt er nu via een platform in elk district. Maar welke mate van zelfstan-

digheid zou aan de platforms kunnen worden toegekend? Hoe zorg je dat de link naar het Rijk en de provincie blijft bestaan? Wat zijn de verantwoordelijkheden van de gemeente?

In het gebied Veluwezoom - Westelijke IJsselzoom wordt gewerkt aan de hand van een heel ander vraagstuk. De vereniging Toer de Boer op (TdBo) werkt daar samen met bestuurders, het GLTO en het Gelders Bureau voor Toerisme. TdBo wil een verbindingsschakel zijn tussen platteland en bezoekende burger. De partijen zoeken naar een meer duurzame samenwerking van markt en overheid, naar een soort 'plattelandsvermarktings-coalitie'. Wat is daarbij een goede aanpak, en in welke richting moet wat betreft verantwoordelijkheid gedacht worden?

Gebieden die dit soort leertrajecten aanspreekt zijn welkom contact op te nemen. Een leervraag kan verder uitgewerkt worden. Neemt u contact op met het netwerkteam (vraag naar Henk Kieft of Marga de Jong).

Impuls voor de toekomst

Een aantal Plaatselijke Groepen zijn er al mee aan de slag geweest: samen met iemand van het netwerkteam eens even goed met elkaar doorspreken wat er te doen staat de komende periode. Welke visie ligt eigenlijk ten grondslag aan het werk van de PG? Welke kant moet het volgens de PG op met de ontwikkeling van het gebied? En hoe gaan we de gebiedsgerichte aanpak vorm geven, ook na 2006?

Met nog minder dan twee jaar in deze Leaderperiode te gaan, lijkt dit een goed moment om allemaal eens kritisch naar het eigen functioneren te kijken en met elkaar plannen te maken voor de volgende fase. De ervaringen met deze sessies zijn tot nu toe positief. Het netwerkteam biedt aan om deze sessies te modereren. Neem voor meer informatie graag contact op met Peter van Zutphen (e-mail: van-zutphen@blooming-nl.com) en Marga de Jong (e-mail: m.dejong@etcnl.nl).

Internationale uitwisselingsdag in Brussel

Eind juni gaat het gebeuren: een groot-scheepse Cooperation Fair in Brussel. De voorbereidingen zijn in volle gang om van 27 en 28 juni een daverend succes te maken. Het worden twee volle dagen die helemaal in het teken staan van uitwisseling en samenwerking. De nadruk ligt enerzijds op het laten zien van succesfactoren van concrete projecten maar daarnaast vooral ook op het ontmoeten van en het uitwisselen met andere LAGs uit alle lidstaten. In het programma is dan ook genoeg ruimte opgenomen voor 'open space', waarin bezoekers naar believen kunnen deelnemen aan ronde-tafel-discussies, onder begeleiding samenwerkingsverbanden uitwerken, of gewoon informeel informatie uitwisselen en contacten leggen.

Begin juni sluit de inschrijving. De registratieformulieren die naar de PGs worden verstuurd zijn redelijk uitgebreid. Op basis van de informatie die dit oplevert zullen vast verschillende thema's voorbereid worden. Inbreng vanuit de gebieden is van harte welkom!

Nationale conferentie 2005

De jaarlijkse conferentie zal worden gehouden op 9 en 10 december. In de plattelandsontwikkelingspraktijk worden veel boeiende projecten ontwikkeld. In al deze projecten wordt een schat aan ervaring opgedaan. Ook al is er inmiddels op allerlei niveaus sprake van boeiende uitwisseling, toch blijft deze schat aan informatie verhoudingsgewijs nog steeds verborgen. De conferentie wil dan ook een zoektocht zijn naar deze verborgen schat.

Er zijn besprekingen gaande met het kennisnetwerk voor sociaal beleid XS-2, om ook de sociale kant van de plattelandsontwikkeling te belichten tijdens de conferentie. U hoort hierover meer in de volgende nieuwsbrief en op de website.

Noord Zuid bijeenkomst in Drenthe

Eind april kwamen er na een boeiende excursie langs verschillende projecten zo'n twintig mensen die in Noord en Zuid Nederland bij Leader betrokken zijn bij elkaar. Doel van de ontmoeting was om aan de hand van een aantal inhoudelijke thema's eens te kijken of er mogelijkheden voor uitwisseling of samenwerking zijn. De methode was uitermate simpel: zet een aantal gedreven mensen met hart voor hun gebied bij elkaar, en laat ze met elkaar praten. Wat blijkt: dit werkt! Want hoewel de verscheidenheid natuurlijk groot is, zijn thema's als 'leefbaarheid' of 'netwerken voor Midden en Klein Bedrijf' belangrijk voor iedereen die met plattelandsontwikkeling bezig is.

Hoe werkt bijvoorbeeld zo'n leefbaarheidsloket in het Noorden? En kunnen we niet van elkaar leren bij de vermarkting van streekproducten? Wat kunnen we doen rond al die losse wandel, fiets en ruteroutes? De herkenning over en weer was groot, er was veel enthousiasme en gezamenlijke energie. Een veelgehoord geluid: *vaker doen!* Breng ervaring uit verschillende delen van het land bij elkaar. Kijk voor uitgebreidere informatie op www.netwerkplatteland.nl.

Gouden Eieren in de Meierij

Voor veel mensen is 'innovatie' een redelijk vaag begrip, waar desalniettemin praktisch mee gewerkt dient te worden. Helmer Wieringa schreef een zeer bruikbaar boek: *Innovatielessen in de Meierij: Een handleiding voor gouden eieren in plattelandsontwikkeling*. Met daarin een duidelijke boodschap: Innovatie op het platteland staat of valt met de kunst om nieuwe verbanden te leggen. De nieuwe verbanden tussen economie, mens en natuur zijn nodig om de samenhang in het gebied vast te houden. Daarin nieuwe verbanden zoeken is innovatie. Het gebied is de kip met de gouden eieren, en deze moet goed gevoed worden! Het boekje is te verkrijgen via www.landwerk.nl.

PlattelandsParlement: Oproep!

Wilt u dat een thema of knelpunt tijdens het PlattelandsParlement wordt besproken en op de agenda van politiek Den Haag komt? Of werkt u op lokaal niveau aan een goed project en wilt u dat graag aan anderen laten zien? Neem dan contact op met het Netwerk Plattelandsontwikkeling!

Eigen nieuws uit de regio

Gaat u iets organiseren? Een activiteit of bijeenkomst is misschien ook interessant voor mensen buiten uw eigen PG. Mail ons uw ervaringen of aankondigingen, liefst met mooie foto's, dan kunnen we er op www.netwerkplatteland.nl aandacht aan besteden.

Ook het Contact Point in Brussel hoort altijd graag wat er gebeurt, en is voor Flash News altijd op zoek naar mooie foto's. Mail uw ideeën of verslagen naar leadernetwerk@etcnl.nl!

Agrifair in Zeeland

Op en rond proefboerderij de Rusthoeve wordt op vrijdag 24 en zaterdag 25 juni een grote Agrifair georganiseerd. Op het programma staan demonstraties, shows, presentaties van streekproducten, rondleidingen en andere attracties. Het evenement maakt deel uit van de Week van het Platteland en komt voort uit de Countryside Exchange die anderhalf jaar geleden werd gehouden. Een aantal buitenlandse deskundigen keek toen een week lang rond op Noord-Beveland en kwam met een aantal interessante ideeën. Eén daarvan was een boerenmarkt met streekproducten, die nu is uitgewerkt tot de Agrifair. Meer informatie kunt u vinden op www.agrifairzeeland.nl. Veel plezier!

Training: van idee tot project

In opdracht van het LEADER+ gebied de Kromme Rijnstreek, verzorgt Frode Numan van het netwerkteam een training om ideeën te vertalen in concrete projectplannen. De training sluit aan bij de wens van LEADER+ om bottom-up projecten te initiëren. Bovendien is het een grote wens van vrijwilligersorganisaties om fondsen te leren aanboren om ideeën te realiseren. De training wordt via blooming georganiseerd en gefinancierd met subsidie van VWS voor trainingen van vrijwilligers. Leader gebieden met interesse in een dergelijke cursus kunnen contact opnemen met het netwerkbureau.

NETWERK BULLETIN

Nummer 16

Het Netwerkbuletin informeert over activiteiten van het netwerk en wil reflectie over plattelandsontwikkeling bevorderen.

Het *netwerkbuletin* verschijnt gemiddeld eens per 6 weken en wordt gemaakt door het netwerkteam.

Netwerk Plattelandsontwikkeling
Kastanjelaan 5
Postbus 64,
3830 AB Leusden.
T: 033 43 26 090.
E: info@netwerkplatteland.nl
I: www.netwerkplatteland.nl